

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΤΑ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ και ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΟΤΑ

Ταχ.Δ/νση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 10183 Αθήνα
Πληροφορίες : Σ. Ντιντιούμη
:Α. Καλογήρου
:Α. Καπίδου
Τηλέφωνο : 213-1364026
:213-1364332
:213-1364360
FAX : 213-1364383

Αθήνα, 10 Οκτωβρίου 2014
Αριθ. Πρωτ.: οικ. 39155

Αρ. Εγκ.: 52

ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

ΘΕΜΑ: Ορισμός των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων και συνδέσμων των Δήμων

Γενικά

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 9 παρ.3 ν.3852/2010, όπως ισχύει, την 1η Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους, εγκαθίστανται οι νέες δημοτικές αρχές που αναδείχθηκαν στις δημοτικές εκλογές της 25ης Μαΐου. Μετά και την εκλογή των προεδρείων των δημοτικών συμβουλίων κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 64 του νόμου αυτού, οι οικείες δημοτικές αρχές καλούνται να προβούν στις αναγκαίες ενέργειες για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των νομικών τους προσώπων και των συνδέσμων στους οποίους οι δήμοι τους συμμετέχουν.

Με την παρούσα εγκύκλιο, θέτουμε υπόψη των νέων αυτοδιοικητικών αρχών την οικεία νομοθεσία με τις απαραίτητες, όπου κρίνεται αναγκαίο, διευκρινίσεις.

Α) Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των δήμων Δημοτικά Ιδρύματα

Με τις διατάξεις του άρθρου 226 του ΚΔΚ προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης με προεδρικό διάταγμα δημοτικών ιδρυμάτων όπως γηροκομείων, βρεφοκομείων, μουσείων κ.α. ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Με τη θέση σε εφαρμογή από 1.1.2011 του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης –

Πρόγραμμα 'Καλλικράτης', (87 Α'), τα δημοτικά ιδρύματα που είχαν συσταθεί και λειτουργούσαν στους καποδιστριακούς δήμους και κοινότητες περιήλθαν αυτοδικαίως στους νέους «καλλικρατικούς» δήμους χωρίς καμιά υποχρέωση συγχώνευσης, ενώ παράλληλα, διατηρείται η δυνατότητα σύστασης νέων δημοτικών ιδρυμάτων. (άρ.102 και 103 παρ.14 ν.3852/2010, όπως ισχύουν).

Όργανα διοίκησης των δημοτικών ιδρυμάτων είναι το διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρος τους.

Σε κάθε ίδρυμα λειτουργεί τριμελής εκτελεστική επιτροπή που αποτελείται από τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο και δύο μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Τα τακτικά και τα δύο αναπληρωματικά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής, εκλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο με σχετική πλειοψηφία. Η θητεία των μελών της εκτελεστικής επιτροπής είναι αντίστοιχη με τη θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου και η εκλογή τους γίνεται ευθύς μόλις το διοικητικό συμβούλιο συγκροτηθεί σε σώμα.

Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 227 του ΚΔΚ «Διοίκηση», το διοικητικό συμβούλιο των δημοτικών ιδρυμάτων απαρτίζεται από τον δήμαρχο ως πρόεδρο ή άλλο αιρετό ή μη πρόσωπο που αυτός θα ορίσει ως πρόεδρο και από έξι (6) έως δέκα (10) μέλη που εκλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο.

Μεταξύ των μελών αυτών εκλέγονται δύο τουλάχιστον δημοτικοί σύμβουλοι, από τους οποίους ο ένας ορίζεται από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου. Εφόσον το ίδρυμα έχει την έδρα του σε δημοτική ή τοπική κοινότητα, εκλέγεται, επίσης, ένας τουλάχιστον σύμβουλος της αντίστοιχης δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή ο εκπρόσωπος της τοπικής κοινότητας σε περίπτωση που αυτή αριθμεί το πολύ έως τριακόσιους κατοίκους (βλ.αρ.22/2011,Α.Π.οικ.7951/27.02.2011 εγκύκλιό μας).

Επίσης, στην περίπτωση που στο ίδρυμα απασχολούνται περισσότεροι από δέκα (10) εργαζόμενοι, συμμετέχει στη διοίκηση ο εκπρόσωπός τους ο οποίος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα της αποσταλεί η σχετική πρόσκληση. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση που οι εργαζόμενοι είναι λιγότεροι από δέκα, στη θέση του εκπροσώπου των εργαζομένων και προς συμπλήρωση του αριθμού της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου, θα πρέπει να εκλεγεί από το δημοτικό συμβούλιο ένας ακόμη δημοτικός σύμβουλος.

Τέλος, μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκλέγονται και πρόσωπα με επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις που έχουν συνάφεια με το σκοπό του ιδρύματος ή και πρόσωπα που είναι χρήστες των υπηρεσιών του ιδρύματος.

Περαιτέρω, όσον αφορά στην εκλογή και θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων των δημοτικών ιδρυμάτων, από το πνεύμα της διάταξης του άρθρου 229 ΚΔΚ προκύπτει ότι η θητεία αναλογεί στο ήμισυ της θητείας των

δημοτικών αρχών. Συνεπώς, κατά την έναρξη της δημοτικής και περιφερειακής περιόδου μέχρι την πρώτη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, και κατά το τρίτο έτος της δημοτικής και περιφερειακής περιόδου μέχρι την πρώτη Κυριακή του μηνός Απριλίου, το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει και εκλέγει με φανερή ψηφοφορία και απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κάθε ιδρύματος. Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου λήγει σε κάθε περίπτωση με την εγκατάσταση των νέων μελών.

Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου βάσει των άρθρ.239 του ΚΔΚ και 103 ν.3852/2010

Με βάση τις διατάξεις του άρθρ.102 του ν.3852/2010, στους νέους δήμους περιήλθαν από 1.01.2011 αυτοδικαίως τα ιδρύματα, καθώς και τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Περαιτέρω, κατ'εφαρμογή των διατάξεων του άρθρ.103 παρ.1. στοιχείο α) σύμφωνα με τις οποίες κάθε δήμος μπορεί να συνιστά ή να έχει έως δύο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δήμοι υποχρεώθηκαν να προβούν σε συγχωνεύσεις των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που συστήθηκαν με βάση το άρθρ.239 ΚΔΚ, καθώς όφειλαν να κατανειμούν τις αρμοδιότητες αφενός του τομέα της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης και της παιδείας και αφετέρου στον τομέα του πολιτισμού, του αθλητισμού και του περιβάλλοντος αυστηρά σε δύο μόνο νπδδ (ένα ανά τομέα) ή ένα νπδδ και μία κοινωφελή επιχείρηση (επίσης ανά τομέα), με εξαίρεση τους δήμους με πληθυσμό άνω των 300.000 κατοίκων, οι οποίοι συνολικά μπορούν να διατηρούν 4 δημοτικά νπδδ. Συνεπώς, οι δήμοι εξακολουθούν να διατηρούν τη δυνατότητα να συστήνουν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, κινούμενοι, ωστόσο, στο περιοριστικό πλαίσιο που τίθεται ανωτέρω.

Επιπλέον, κατ'εξαίρεση, με την αριθμ.οικ.36281/4.08.2011 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, όπως ισχύει, επιτράπηκε στους δήμους κατόπιν αίτησης του δημοτικού συμβουλίου να διατηρήσουν ως αυτοτελή, εκείνα τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που χαιρούν ευρύτερης αναγνώρισης, λόγω εξειδικευμένου αντικειμένου και καταξίωσης της προσφοράς τους (άρθρ.103 παρ.3 ν.3852/2010).

Όργανα του νομικού προσώπου είναι το διοικητικό συμβούλιο και ο πρόεδρος του, ενώ δεν αποκλείεται και η δυνατότητα λειτουργίας εκτελεστικής επιτροπής, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρ.240Α ΚΔΚ.

Όσον αφορά στον ορισμό και θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου των δημοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, κατά το έτος έναρξης της δημοτικής περιόδου και κατόπιν της εκλογής του προεδρείου του, το δημοτικό συμβούλιο λαμβάνει απόφαση για τον ορισμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου και των αναπληρωτών τους, καθώς, επίσης, και για τη διάρκεια της θητείας του. Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου λήγει σε κάθε περίπτωση με την εγκατάσταση των νέων μελών του διοικητικού συμβουλίου.

Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρ.240 παρ.1 ΚΔΚ, το διοικητικό συμβούλιο του

νομικού προσώπου αποτελείται από πέντε (5) έως δεκαπέντε (15) μέλη, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από το δημοτικό συμβούλιο και μπορούν να είναι ο δήμαρχος, αιρετοί εκπρόσωποι του δήμου, εκπρόσωπος των εργαζομένων του νομικού προσώπου και δημότες ή κάτοικοι. Ειδικότερα:

- Στην περίπτωση που έχει οριστεί ως μέλος ο δήμαρχος, αυτός αυτοδικαίως καθίσταται και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου.
- Ένα τουλάχιστον μέλος εκ των μελών του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου. Εάν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι περισσότερα από πέντε (5), δύο (2) τουλάχιστον από αυτά ορίζονται από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου. Είναι δυνατόν η μειοψηφία αντί δημοτικού συμβούλου να ορίσει ως εκπρόσωπό της δημότη ή κάτοικο, κατ' ανάλογη εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου της παρ.1 του άρ.240 ΚΔΚ. Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν ορίσει συμβούλους, δημότες ή κατοίκους, ή εκείνοι που έχουν οριστεί παραιτηθούν, χωρίς να αντικατασταθούν, μετέχουν σύμβουλοι, δημότες ή κάτοικοι που ορίζονται από την πλειοψηφία.
- Στις περιπτώσεις που το νομικό πρόσωπο λειτουργεί στην περιφέρεια δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ένα μέλος προτείνεται από το οικείο συμβούλιο, ή είναι ο εκπρόσωπος της τοπικής κοινότητας σε περίπτωση που αυτή αριθμεί το πολύ έως τριακόσιους κατοίκους.
- Στο διοικητικό συμβούλιο μετέχει εκπρόσωπος των εργαζομένων, εφόσον το νομικό πρόσωπο απασχολεί περισσότερους από δέκα (10) εργαζομένους, ο οποίος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα αποσταλεί η σχετική πρόσκληση.
- Επίσης, συμμετέχουν δημότες ή κάτοικοι που είναι χρήστες των υπηρεσιών του νομικού προσώπου ή που έχουν ανάλογη επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις, ανάλογα με το σκοπό του νομικού προσώπου.

Μετά τον ορισμό των μελών το δημοτικό συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη αυτά τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, εκτός της περίπτωσης του δημάρχου ως ορισμένου μέλους που αυτοδικαίως καθίσταται και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου.

Επιπλέον, στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δήμων με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων μπορεί να συνιστάται, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, η οποία εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, τριμελής εκτελεστική επιτροπή.

Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο και δύο μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Τα τακτικά, καθώς και τα δύο αναπληρωματικά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής, εκλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο με σχετική πλειοψηφία. Η εκλογή γίνεται ευθύς μόλις το διοικητικό συμβούλιο συγκροτηθεί σε σώμα.

Σχολικές Επιτροπές

Από 1.1.2011 στη διαδικασία των υποχρεωτικών συγχωνεύσεων υπήχθησαν και οι σχολικές επιτροπές που είχαν συσταθεί ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 243 ΚΔΚ. Σε κάθε δήμο, πλέον, και για τη στήριξη της λειτουργίας των σχολικών μονάδων επιτρέπεται να λειτουργούν έως δύο σχολικές επιτροπές, μία για τις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και μία για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ στους δήμους με πληθυσμό άνω των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) κατοίκων μπορεί να λειτουργούν αντίστοιχες σχολικές επιτροπές για καθεμία δημοτική κοινότητα.(παρ.2 άρ.103 ν.3852/2010).

Όπου υπάρχουν ενιαίες σχολικές επιτροπές, εξακολουθούν να λειτουργούν ως έχουν.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρ.243 και 240 ΚΔΚ και στην αρ.8440/24.02.2011 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών «Καθορισμός λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών και ρύθμιση οικονομικών θεμάτων αυτών» (Β' 318), το διοικητικό συμβούλιο των ως άνω Σχολικών Επιτροπών αποτελείται από πέντε (5) έως δεκαπέντε (15) μέλη που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από το δημοτικό συμβούλιο. Υποχρεωτικά στο διοικητικό συμβούλιο ορίζονται:

- Τουλάχιστον δύο διευθυντές, εκ των πέντε αρχαιότερων, των σχολικών μονάδων, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα.
- Τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος της αντίστοιχης ένωσης γονέων, και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ένωση γονέων, ένας εκπρόσωπος των υφιστάμενων συλλόγων γονέων, κατά προτεραιότητα μεγέθους σχολικής μονάδας.
- Τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατά προτεραιότητα μεγέθους σχολικής μονάδας.
- Κατά τις συνεδριάσεις των Σχολικών Επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα τα οποία αφορούν συγκεκριμένη σχολική μονάδα, καλείται ο οικείος διευθυντής σχολικής μονάδας, ο οποίος συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου.

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ.1 άρ.240, ως προς τον ορισμό των μελών και ιδίως ως προς τη συμμετοχή του δημάρχου και δημοτικών συμβούλων.

Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία

Κατά τις διατάξεις του άρ.103 παρ.1 στοιχείο β) ν.3852/2010, όπως ισχύει, για τη διοίκηση και διαχείριση ζώνης λιμένα, ένας δήμος μπορεί να έχει ή να συστήνει ένα δημοτικό λιμενικό ταμείο το οποίο συστήνεται ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με βάση τα προβλεπόμενα στο άρθρο 28 του

ν.2738/1999 (Α' 180) και λειτουργεί με τις διατάξεις του άρθρου 239 ΚΔΚ, όπως ισχύει και τα ειδικώς προβλεπόμενα στο άρθρο 244 ΚΔΚ. Το διοικητικό συμβούλιο των δημοτικών λιμενικών ταμείων αποτελείται από πέντε (5) έως δεκαπέντε (15) μέλη που ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 240 ΚΔΚ. Μεταξύ αυτών ορίζεται υποχρεωτικά ως μέλος ο προϊστάμενος της λιμενικής αρχής της έδρας του νομικού προσώπου και, όπου δεν υπάρχει τέτοια αρχή, στην έδρα, ο προϊστάμενος της πλησιέστερης προς αυτήν λιμενικής αρχής.

Σύνδεσμοι ΟΤΑ

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 283 του ν.3852/2010 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης»), οι δήμοι που συνιστώνται με το άρθρο 1 του οικείου νόμου υπεισέρχονται αυτοδικαίως από την έναρξη λειτουργίας τους και χωρίς άλλη διατύπωση σε όλα τα ενοχικά και εμπράγματα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δήμων και κοινοτήτων που συνενώνονται, στα οποία περιλαμβάνονται και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από διεθνείς συνεργασίες.

Συνεπώς, μετά την 1.1.2011 και τη θέση σε ισχύ του Προγράμματος «Καλλικράτης», μέλη του κάθε συνδέσμου που δεν καταργείται κατά τις διατάξεις του άρθρου 104 παρ.1 ν.3852/2010 αποτελούν αυτοδικαίως όλοι οι νέοι δήμοι, οι οποίοι προήλθαν είτε από τη συνένωση περισσότερων του ενός δήμων-μέλων του συνδέσμου είτε από τη συνένωση δήμων-μελών με δήμους που δεν συμμετείχαν στο σύνδεσμο αυτό.

Όργανα διοίκησης των συνδέσμων των ΟΤΑ

1. Διοικητικό Συμβούλιο
2. Εκτελεστική Επιτροπή
3. Πρόεδρος

Εκλογή αντιπροσώπων δήμων στο Διοικητικό Συμβούλιο Συνδέσμου ΟΤΑ:

Στο άρθρο 246 του ΚΔΚ (ν.3463/2006), όπως ισχύει, ορίζεται ότι το διοικητικό συμβούλιο συνδέσμου των ΟΤΑ συγκροτείται από αιρετούς αντιπροσώπους του κάθε δήμου που συμμετέχει σε αυτόν. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τα δημοτικά συμβούλια ανάλογα με τον πληθυσμό τους, με βάση τον πληθυσμό του μικρότερου Δήμου που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο. Ο αριθμός των αντιπροσώπων των υπόλοιπων δήμων υπολογίζεται ως εξής:

α) Σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 246 του ΚΔΚ των αντιπροσώπων του καθενός από τους λοιπούς δήμους που μετέχουν στον σύνδεσμο, υπολογίζεται με το κλάσμα: Αριθμός Αντιπροσώπων Δήμου = Πληθυσμός Δήμου / Πληθυσμός Μικρότερου Δήμου

Κλάσμα μεγαλύτερο από μισή μονάδα υπολογίζεται ως μονάδα.

β) Εάν με τον ανωτέρω υπολογισμό τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου είναι περισσότερα από 25, τότε η εκλογή των αντιπροσώπων στο

σύνδεσμο γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ.3 του άρθρου 246 ΚΔΚ.

γ) Εάν με τον υπολογισμό της παρ.3 του άρθρου 246 τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου είναι περισσότερα από 75, τότε οι αντιπρόσωποι για το διοικητικό συμβούλιο εκλέγονται με βάση τα οριζόμενα στην παρ.4 του άρθρου 246 ΚΔΚ.

δ) Εάν στο σύνδεσμο συμμετέχουν 2 έως και 4 δήμοι και ο αριθμός των αντιπροσώπων ύστερα από τον υπολογισμό σύμφωνα με την παρ.2 είναι μεγαλύτερος από 25 ή μικρότερος από 5, το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 246 ΚΔΚ.

δ1) εάν και μετά τον υπολογισμό της παρ.3 ο αριθμός των αντιπροσώπων είναι μικρότερος από 5, το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται με 5 αντιπροσώπους συμπληρώνοντας τις κενές θέσεις με έναν αντιπρόσωπο των Δήμων που έχουν το μεγαλύτερο πληθυσμό κατά σειρά. Σε συνδέσμους 2 Δήμων, αν δεν συμπληρώνεται ο αριθμός των 5 αντιπροσώπων ούτε με τον προηγούμενο υπολογισμό συγκροτείται από δύο αντιπροσώπους του δήμου με το μικρότερο πληθυσμό και τρεις αντιπροσώπους του δήμου με τον μεγαλύτερο πληθυσμό.

Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που ένα δημοτικό συμβούλιο εκλέγει περισσότερους από δύο εκπροσώπους ο ένας από αυτούς εκλέγεται από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου.

Τα δημοτικά συμβούλια για όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου εκλέγουν ως αντιπρόσωπους τους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου μέλη τους ή το δήμαρχο.

Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται μέσα σε 10 ημέρες από την εκλογή των αντιπροσώπων, στην έδρα του Συνδέσμου, ύστερα από πρόσκληση του αντιπροσώπου του Δήμου της έδρας του Συνδέσμου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 246 του ΚΔΚ.

Το διοικητικό συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του καθώς και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής. Η εκλογή των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.7 του άρθρου 246 ΚΔΚ και με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 74 του ν.3852/2010.

Η Εκτελεστική Επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του συμβουλίου του Συνδέσμου, ως πρόεδρο, και δύο, τέσσερα ή έξι μέλη, ανάλογα με τον αριθμό των μελών του Συμβουλίου (25, 75 ή πάνω από 75 μέλη). Ο αριθμός των μελών ανάλογα με τον αριθμό μελών του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου εμφανίζεται στον κατωτέρω πίνακα.

Αριθμός μελών διοικητικού συμβουλίου	Αριθμός μελών εκτελεστικής επιτροπής (συμπεριλαμβανομένου του προέδρου)	Αριθμός αναπληρωτών μελών εκτελεστικής επιτροπής
έως και 25	3 (2+1)	1

Από 26 έως και 75	5 (4+1)	2
Από 75 και πάνω	7 (6+1)	3

Από τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής πλην του προέδρου, εκλέγεται ένα ως αντιπρόεδρος.

Διαβαθμιδικοί Σύνδεσμοι ΟΤΑ

Με τα άρθρα 105 και 106 του «Καλλικράτη» προβλέπεται η σύσταση διαβαθμιδικών συνδέσμων, δηλαδή συνδέσμων στους οποίους μετέχουν και οι δύο βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, δήμοι και περιφέρειες. Στη διοίκηση του διαβαθμιδικού συνδέσμου οι αντιπρόσωποι της περιφέρειας αποτελούν το 50% του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου και το υπόλοιπο 50% αποτελείται από αντιπροσώπους των δήμων μελών του συνδέσμου, ανάλογα με τον πληθυσμό τους, με βάση τον πληθυσμό του μικρότερου δήμου, που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο. Για τον υπολογισμό του αριθμού των μελών του συνδέσμου αυτής της μορφής, για τα θέματα διοίκησης, λειτουργίας και για τα λοιπά σχετικά θέματα εφαρμόζονται αναλόγως οι οικείες διατάξεις για τους συνδέσμους του ΚΔΚ, όπως ισχύει.

Ειδικός Διαβαθμιδικός Σύνδεσμος

Ο Ειδικός Διαβαθμιδικός Σύνδεσμος Νομού Αττικής (ΕΣΔΝΑ) αποτελεί αναγκαστικό διαβαθμιδικό σύνδεσμο, που αφορά αποκλειστικά τη διαχείριση των στερεών της μητροπολιτικής περιφέρειας Αττικής και συστάθηκε με την αριθμ. 52546/16.12.2011 (ΦΕΚ 2854 Β 2011) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών¹ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 211 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Ο ΕΣΔΝΑ αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, στο οποίο μετέχουν η μητροπολιτική Περιφέρεια Αττικής και υποχρεωτικά και οι 66 δήμοι του Νομού Αττικής.

Τα διοικητικά του όργανα είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εκτελεστική Επιτροπή και ο Πρόεδρος. Το διοικητικό συμβούλιο απαριθμεί εξήντα (60) μέλη, εκ των οποίων τα είκοσι τέσσερα (24) εκλέγονται από το περιφερειακό συμβούλιο μεταξύ των αντιπεριφερειάρχων και των περιφερειακών συμβούλων και εκπροσωπούν την Περιφέρεια Αττικής και τα υπόλοιπα τριάντα έξι (36) ορίζονται από την Περιφερειακή Ένωση Δήμων Αττικής (ΠΕΔΑ) μεταξύ των δημάρχων και δημοτικών συμβούλων των δήμων που είναι μέλη του Συνδέσμου και εκπροσωπούν τους Δήμους.

Πρόεδρος του ΕΣΔΝΑ είναι βάσει της παρ.2 του άρθρου 211 του «Καλλικράτη» ο περιφερειάρχης Αττικής ή αντιπεριφερειάρχης που ορίζεται από αυτόν.

Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου ως πρόεδρο και έξι (6) μέλη, τα οποία, μαζί με τέσσερα (4) αναπληρωματικά, εκλέγονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του διοικητικού συμβουλίου, κατά τα οριζόμενα στην παρ.5.α. του

άρθρου 17 του ν.4071/2012 (ΦΕΚ 85 Α').

Β) Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου των δήμων

Δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις

Από 1.1.2011, με βάση τις επιταγές των άρθρ.103, 107 και 109 του ν.3852/2010, οι δήμοι προέβησαν σε συγχωνεύσεις και των κοινωφελών τους επιχειρήσεων, που συστήθηκαν κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρ.253 και 254 ΚΔΚ, όπως ισχύει, καθώς, πλέον, επιτρέπεται να έχουν μία μόνο κοινωφελή επιχείρηση, με την επιφύλαξη και των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου της παρ.1 στοιχείο α. του άρθρου 103 του ν.3852/2010.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ.255 παρ.1 και 2 ΚΔΚ, η κοινωφελής επιχείρηση διοικείται από διοικητικό συμβούλιο αποτελούμενο από επτά (7) έως έντεκα (11) μέλη που η θητεία τους ακολουθεί τη θητεία του δημοτικού συμβουλίου, εκτός αν στην πράξη σύστασης της επιχείρησης προβλέπεται μικρότερη θητεία και λήγει σε κάθε περίπτωση με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Τα μέλη ορίζονται με τους αναπληρωτές τους 1 Τροποποιήθηκε με την αριθμ. 1755004-05-2012 (ΦΕΚ 1505 Β) από το οικείο δημοτικό συμβούλιο το αργότερο μέσα σε τρεις (3) μήνες από την εγκατάσταση του νέου δημοτικού συμβουλίου και :

- τουλάχιστον τρεις (3) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου και εξ αυτών τουλάχιστον ένα μέλος προέρχεται από τη μειοψηφία.
- ένας (1) είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι (20) εργαζόμενους, υποδεικνυόμενος από τη γενική συνέλευση αυτών,
- ένας (1) είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής.
- Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.

Το δημοτικό συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του.

Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης

Κατόπιν των προβλέψεων των διατάξεων των άρθρ.107 και 109 ν.3852/2010, όπως ισχύει, από 1.1.2011 οι δήμοι που συνενώθηκαν σε ένα νέο δήμο όφειλαν να συγχωνεύσουν υποχρεωτικά τις υφιστάμενες ΔΕΥΑ, καθότι κάθε δήμος μπορεί να έχει μόνον μία δημοτική επιχείρηση ύδρευσης αποχέτευσης.

Κατά τις διατάξεις του άρθρ.252 παρ.4 ΚΔΚ και την ερμηνευτική αυτών αριθμ. 16/οικ. 10819/22-2-2007 Εγκύκλιο του Υπουργείου μας, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης αποτελούν επιχειρήσεις ΟΤΑ ειδικού σκοπού, διότι συστήθηκαν βάσει ειδικών διατάξεων νόμου (ν.1069/80), οι οποίες διέπουν την οργάνωση και λειτουργία τους.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 1 παρ. 1 και του ν. 1069/80, και τις οδηγίες της αριθμ. 77/οικ. 71245/19-12-2007 Εγκυκλίου του Υπουργείου

μας, σε ό,τι αφορά θέματα που δεν προβλέπονται από το ν. 1069/80 και δεν θίγονται στον κανονισμό λειτουργίας της ΔΕΥΑ, παρέχεται η δυνατότητα ανάλογης εφαρμογής των διατάξεων του ΚΔΚ για τις κοινωφελείς επιχειρήσεις, υπό το πρίσμα μάλιστα της φύσης των αρμοδιοτήτων που ασκούν οι ΔΕΥΑ, εφόσον κατά ρητή αναφορά του άρθρου 1 του ν. 1069/80 οι ΔΕΥΑ αποτελούν ΝΠΙΔ κοινωφελούς χαρακτήρα.

Ως εκ τούτου, για τα θέματα που αφορούν στον ορισμό των μελών, του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του διοικητικού συμβουλίου των επιχειρήσεων αυτών, κατ' ακολουθία και των διατάξεων του αρ.3 ν.1069/80, όπως ισχύει, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του αρ.255 ΚΔΚ που ισχύουν για τις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.

Δημοτικές ανώνυμες εταιρείες (μονομετοχικές)

Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 107 παρ.1 στοιχείο δ) του Ν.3852/2010, όπως ισχύει, από 1.01.2011 ένας δήμος επιτρέπεται να έχει μία δημοτική ανώνυμη εταιρεία του αρ.266 ΚΔΚ στην περίπτωση που είχε συσταθεί τέτοια εταιρεία έως την 31.12.2010 στους συνενούμενους δήμους, η οποία από το πνεύμα των διατάξεων του αρ. 107 παρ.2 και του αρ.108 ν.3852/2010, όπως ισχύουν, περιέρχεται αυτοδικαίως στο δήμο που προκύπτει από συνένωση.

Με βάση τα οριζόμενα στο αρ.266 παρ.2 ΚΔΚ οι εταιρείες αυτές διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, τα μέλη του οποίου μαζί με τους αναπληρωτές του ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο. Μεταξύ των μελών ορίζονται και αιρετοί εκπρόσωποι του δήμου που δεν μπορούν να ξεπερνούν το 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου και ένα εξ αυτών προέρχεται από τη μειοψηφία.

Γ) Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ)

Περιφερειακοί Σύνδεσμοι ΦΟΔΣΑ

Οι Περιφερειακοί Σύνδεσμοι ΦΟΔΣΑ προβλέπονται με το άρθρο 104 του Καλλικράτη, όπως ισχύει, μετά την ισχύ των διατάξεων των άρθρων 13 έως 17 του ν.4071/2012 (ΦΕΚ 85 Α'). Οι Περιφερειακοί Σύνδεσμοι ΦΟΔΣΑ αποτελούν αναγκαστικούς συνδέσμους στους οποίους συγχωνεύονται υποχρεωτικά όλοι οι υφιστάμενοι ΦΟΔΣΑ ανεξαρτήτως μορφής. Στους Περιφερειακούς Συνδέσμους μετέχουν υποχρεωτικά όλοι οι δήμοι των διαχειριστικών ενοτήτων της οικείας περιφέρειας. Οι προϋπάρχοντες σύνδεσμοι και ανώνυμες εταιρείες, που έχουν συσταθεί ως ΦΟΔΣΑ με προϊσχύοντες νόμους συγχωνεύονται 2υποχρεωτικά μέχρι 31-12-2015³ σε έναν Περιφερειακό Σύνδεσμο ΦΟΔΣΑ. Η συγχώνευση αφορά τους φορείς διαχείρισης αποβλήτων για όλες τις περιφέρειες εκτός της Αττικής.

Όργανα διοίκησης του περιφερειακού συνδέσμου ΦΟΔΣΑ είναι το διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρος του.

Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου εκλέγεται από τα μέλη του με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και έχει τις αρμοδιότητες

του δημάρχου και του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου.

Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου ως πρόεδρο και έξι (6) μέλη που εκλέγονται μαζί με τέσσερα (4) αναπληρωματικά μεταξύ των μελών του διοικητικού συμβουλίου με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του για όλη τη δημοτική περίοδο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν.4071/2012.

Για τα θέματα που αφορούν τη διοίκηση και λειτουργία του περιφερειακού συνδέσμου ΦΟΔΣΑ, και δε ρυθμίζονται με το ν.4071/2012, εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις του ΚΔΚ για τους συνδέσμους. Επομένως, ο αριθμός των αιρετών αντιπροσώπων των δήμων στο διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του 246 του ΚΔΚ.

Με τα άρθρα 13 έως 17 του ν.4071/2012 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Καλλικράτη που προέβλεπαν την αναγκαστική σύσταση Περιφερειακών Συνδέσμων, διευρύνοντας τις μορφές των ΦΟΔΣΑ που μπορούν να λειτουργήσουν σε περιφερειακό επίπεδο. Ο Περιφερειακός ΦΟΔΣΑ δεν είναι πλέον υποχρεωτικό να έχει τη μορφή Συνδέσμου, όπως προέβλεπε ο Καλλικράτης, αλλά μπορεί να διατηρήσει ή να λάβει τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας των ΟΤΑ.

Ο Περιφερειακός ΦΟΔΣΑ με τη μορφή του Συνδέσμου επιδιώκεται να αποτελέσει το γενικό κανόνα, στον οποίο όμως προβλέπονται εξαιρέσεις, όπως η διατήρηση των ανωνύμων εταιρειών ΦΟΔΣΑ που δραστηριοποιούνται σε όλη την περιφέρεια, του Ειδικού Διαβαθμδικού Συνδέσμου για την περιφέρεια Αττικής με συμμετοχή της Περιφέρειας Αττικής και τη δημιουργία των ΦΟΔΣΑ Νήσων Α.Ε. ΦΟΔΣΑ

Στις περιπτώσεις των ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες των ΟΤΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 30 του ν.3536/2007, τα δημοτικά συμβούλια εκλέγουν τους αιρετούς αντιπροσώπους των δήμων στη Γενική Συνέλευση των μετόχων των υφιστάμενων ΦΟΔΣΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν.2190/1920.

ΦΟΔΣΑ Νήσων

Ο ΦΟΔΣΑ νήσων διοικείται από το διοικητικό συμβούλιο και τον πρόεδρό του.

Οι Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων των νησιωτικών Περιφερειών Νοτίου και Βορείου Αιγαίου και Ιονίου ορίζουν μεταξύ των δημάρχων και των δημοτικών συμβούλων των δήμων της οικείας περιφέρειας τα ένδεκα (11) μέλη του διοικητικού συμβουλίου των ΦΟΔΣΑ Νήσων των νησιωτικών περιφερειών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν.4071/2012. Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ακολουθεί τη δημοτική περίοδο.

Παρακαλούμε να κοινοποιήσετε την παρούσα εγκύκλιο στους ΟΤΑ της χωρικής σας αρμοδιότητας.

Την εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών www.ypes.gr, στη διαδρομή: Υπουργείο/Εγκύκλιοι - Αποφάσεις.

1 Τροποποιήθηκε με την αριθμ. 1755004-05-2012 (ΦΕΚ 1505 Β)

2 Βάσει του άρθρου 16 του ν.4071/2012

3 Η αποκλειστική προθεσμία των έξι μηνών έχει παραταθεί δύο φορές διαδοχικά με την από 31-12-2012 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (κυρώθηκε με το ν.4147/203) έως 31-12-2013 και στη συνέχεια με το άρθρο 77 του ν.4257/2014 έως 31-12-2015.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΡΓΥΡΗΣ ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ